

Pääsiäiskoristeiden taustaa

Pääsiäiskoristeita on monenlaisia. Viereisessä kuvassa Osmo Perttula laittaa rairuohoa eli pääsiäisruohoa kasvamaan. Rairuoho pitää istuttaa pari viikkoa ennen pääsiäistä. Rairuoho tai hii-renkorvalla oleva koivunoksa kertovat, kuinka keväällä luonto herää udestaan eloon. Pääsiäistiput rairuohon päällä ovat uuden elämän vertauskuvia.

Pääsiäisajan kukat kertovat ilosta. Pääsiäisajan väri on keltainen ja myös kukat ovat keltaisia kuten narsissit. Lilja kuvaa myös viattomuutta.

Pääsiäismunat ovat tulleet Suomeen Venäjältä. Niiden maalaaminen on alunperin ortodoksisen uskonnon tapa. Pääsiäismunien sisällä on yllätys. Se kuvaa iloista yllätystä, jonka naiset kohtasivat, kun he menivät Jeesuksen haudalle.

Suomalainen mämmi taas on jäljitelmä juutalaisten pääsiäisen-vieton happamattomasta leivästä.

(lähde: http://www.wakkanet.fi/kltpaasiaisen_vertausk.htm)

TUNTOSARVI

Suomen Kuurosokeat ry

Huhtikuu 4/2001

Hyvää pääsiäistä!

TUNTOSARVI 27.vuosikerta, ISSN 0358-2280

Julkaisija: Suomen Kuurosokeat ry, Uudenmaankatu 28, 00120 Helsinki.

Puhelin (09) 5495 350. Tekstipuhelin (09) 5495 3526. Fax (09) 5495 3517.

Päätoimittaja: Katri Pyykkö **Toimittaja:** Raili Karisaari

Toimitusneuvosto: Heli Huotarinen, Pekka Juusola (pj, Ulla Kungas, Pentti Kähkönen, Riitta Ruissalo, Raili Karisaari (siht), Katri Pyykkö.

Vuosikerta 150 mk. Lehti ilmestyy 12 numeroa vuodessa isokirjoituksella, pisteillä, äänitteinä, videona, ruotsinkielisenä käännöksenä ja sähköpostina.

Sisällys

Viisi kysymystä	2
Kulttuurien sulatusuuni	3
Esittelyssä Rovaniemi	4
Säännöt ja viittomakieli	6
Pupu ja omenapuu	8
Uusi aluesihtööri	10
Kuulolaitteen apu!	10
Terveystietopalvelu laajenee	11
Kolme kieltä, useita kommunikaatiotapoja	12
Leikkeitä	13
Kandee mennä kalaan! Eri vammaisryhmien yhteinen Veneily- ja Kalastuskerho	14
Lukijan kirjeitä: Justiina muistaa Hurmuri-Anttia	16
Retki Kemin lumilinnaan	16
Tärkeä ihmissuhde	17
Juhlavuotta myös jäillä ja vesillä	19
Pääsiäiskoristeiden taustaa.....	20

Kansi: Pääsiäisnoita. (Kuvan tekijä: Anita Palo.

Seuraava Tuntosarvi ilmestyy 16.5. Aineiston on oltava toimituksessa 4.5.

Viisi kysymystä

1. Kuka on tämän vuoden Miss Suomi?
2. Minä vuonna Suomesta tuli Euroopan Unionin jäsenmaa?
3. Mitkä maat kuuluvat Shengenin sopimukseen?
4. Minkä niminen on Yhdistyneiden kansakuntien (YK:n) lastenjärjestö?
5. Missä maassa ja milloin ovat seuraavat talviolympialaiset?

Vastaukset:

1. Tämän vuoden Miss Suomi on Heidi Willman.
2. Suomesta tuli EU:n jäsen vuonna 1995.
3. Shengenin sopimuksessa on mukana 15 maata: Saksa, Ranska, Belgia, Ruotsi, Suomi, Tanska, Hollanti, Italia, Itävalta, Espanja, Portugali, Kreikka, Luxemburg, Islanti ja Norja. Näistä Islanti ja Norja eivät kuulu EU:hun.
4. Unicef. Se perustettiin 1946. Unicef tekee työtä 161 maassa turvatakseen lapsille peruspalvelut.
5. Seuraavat talviolympialaiset pidetään vuonna 2002 Salt Lake Cityssä, USA:ssa, Utahin osavaltiossa. ■

Kulttuurien sulatusuuni

Suomen Kuurosokeat ry:n jäsenten tausta on jokaisella hyvin erilainen. Mukana on näkövammaisia/sokeita, joilla on kuulovamma, kuulovammaisia, joilla on näkövamma, kuuroja, joilla on näkövamma, kuurosokeina syntyneitä sekä henkilöitä, joilla on kuulonäkövamma lisäksi muita vammoja.

Jokaisella yhdistyksessä mukana olevalla on erilainen järjestötausta. Osa tulee toimintaan mukaan näkövammaisjärjestöjen kautta, osa kuulonhuoltoyhdistysten kautta ja osa kuurojen yhdistysten kautta. Taustalla on lisäksi kolme kieltä, suomi, viittomakieli ja ruotsi, sekä lukuisa määrä erilaisia kommunikaatiotapoja, joilla näitä kieliä käytetään.

Yhdistys toimii kaikkien jäsentensä ja asiakkaidensa hyväksi. On otettava huomioon erilaiset kommunikaatio- ja tiedonsaantitavat. Jokaisella on oikeus käyttää omaa kieltään ja kommunikaatiotapaansa ja tulla sillä ymmärretyksi. Myös erilaiset kulttuuritaustat on muistetta-

va. Kaikki ihmiset eivät toimi samalla tavalla. Kulttuurista muodostuu siitä, mihin ryhmiin henkilö kuuluu. Ryhmiä voi olla esimerkiksi kieliryhmä tai kuuluminen johonkin yhteisöön. Näkövammaisten yhdistykset ja kuulovammaisjärjestöt ovat erilaisia toimintatavoiltaan. Samoin kuurojenyhdistyksissä ovat omat toimintatapansa. Niillä on siis omat järjestökulttuurinsa.

Yhdistystoiminnan ylläpitäminen ei aina ole helppoa. Kuurosokeiden järjestö on välttämättäkin kulttuurien sulatusuuni. Sillä tarkoitetaan, että järjestössä erilaiset ihmiset toimivat yhdessä omilla ehdoillaan ja kehittävät lopulta oman kulttuurinsa.

Kuurosokeiden yhdistystoiminnan haaste onkin, millaiseksi muodostuu kuurosokeiden oma toimintatapa, oma yhdistyskulttuuri, joka kunnioittaa kaikkia yhdistyksen jäseniä ja myös niitä kuurosokeita, joita yhdistys toiminnallaan palvelee.

Heikki Majava
järjestösihtööri■

Esittelyssä Rovaniemi

Katri Pyykkö

Rovaniemi on Lapin pääkaupunki. Se on Napapiirin tuntumassa. Rovaniemelle pääsee lentokoneella, junalla ja linja-autoilla.

Asukkaita Rovaniemellä on 35 500. Vuoden keskilämpötila on +0,2 astetta. Siellä sataa noin vettä ja lunta 535 millimetriä /vuodessa. Lunta Rovaniemellä on keskimäärin 183

vuorokautena vuodessa, siis noin kuusi kuukautta vuodessa. Vuonna 1941 mitattiin kaikkein alin lämpötila Rovaniemen seudulla. Se oli -45,3 astetta. Ylin lämpötila mitattiin vuonna 1972. Se oli +30,6 astetta.

Rovaniemellä ei ole vanhoja rakennuksia. Vuonna 1945 saksalaiset tuhosivat silloisen kauppalan, kun he

Ilmakuva Rovaniemen kaupungista

perääntyivät Suomesta II Maailman sodan lopulla.

Koulutus

Rovaniemellä on yliopisto ja ammattikorkeakoulu. Kaikkiaan Rovaniemellä opiskelee 5000 opiskelijaa. Kaupungissa on myös mm. ammatillisia oppilaitoksia, luonto-opisto, musiikkiopisto ynnä muita.

- Lapin yliopisto on maailman pohjoisin yliopisto. Siellä on neljä tiedekuntaa: oikeustieteiden, kasvatustieteiden, yhteiskuntatieteiden ja taiteiden tiedekunnat. Lapin yliopisto edistää Pohjois-Suomen elinkeinojen ja kulttuurin kehittymistä. Se kehittää myös kansainvälistä yhteistyötä pohjoisen alueen yliopistojen ja eri tutkimuslaitosten kanssa.

- Rovaniemen ammattikorkeakoulussa linjoja on useita. Ammattikorkeassa voi opiskella muun muassa liiketaloutta, tietojenkäsittelyä, matkailua, hotelli- ja ravintola-alaa, maaseutuelinkeinoja, metsätaloutta, sosiaalialaa, erilaisia tekniikan aloja kuten rakennus- tai tietotekniikkaa. Opiskelumahdollisuuksia on monia. Opiskelualoissa on myös monia suuntautumisvaihtoehtoja. Esimerkiksi liikunnanohjaajaksi opiskeleva voi suuntautua valmennukseen, luontoliikuntaan tai liikun-

takasvatukseen.

Mielenkiintoista nähtävää

Arktikum on tiedekeskus ja museo, joka esittelee napapiirin pohjoisia alueita. Siellä esitellään myös kansojen elinolosuhteita, luontoa, historiaa, tapoja ja kulttuureja. Arktisessa keskuksessa tehdään tutkimusmatka maailman laelle, Pohjoisnavalle. Keskuksessa saa tietää muun muassa missä on magneettinen pohjoisnapa, kuinka monta nimitystä lumelle ovat antaneet inuitit eli eskimot ja paljon muuta. Lapin maakuntamuseossa voi tutustua Lapin luontoon ja kulttuuriperinteeeseen. Näyttelyn nimi on Selviytyjät.

SantaPark eli Joulumaa on Rovaniemen maalaiskunnassa Syväsenvaaran sisällä. Siellä voi koko perhe, lapset ja muut lapsenmieliset

Sisäkuva Arktikumista.

kokea unohtumattomia elämyksiä. Joulumaa on avoinna ympäri vuoden. Joulupukki saa vuodessa yli 700 000 kirjettä Rovaniemelle.

Rovaniemen taidemuseo avattiin vuonna 1986. Se on rakennettu vanhaan teollisuusrakennukseen. Museon peruskokoelma on Jenny ja Antti Wihurin rahaston lahjoittama. Kevätkokouksen aikaan museossa on näyttely, jossa on esillä Herbert Fritschin ja Timo Jokelan ympäristötaidetta.

Mielenkiintoista koettavaa

Rovaniemen seudulla on paljon erilaista nähtävää ja koettavaa. Löytyy talviautoilun opiskelua, moottorikelkkailua, koiravaljakolla ajoa, pororeen kyytiä ja tietenkin hiihtoa, laskettelua tai talvivaellusta lumikengillä. Kesäisin tarjonta muuttuu. Löytyy jokiristeilyjä, koskenlaskua, jeeppisafareja, kesäkelkkailua, erämaavaelluksia ja retkiä porotiloille.

Lapissa luonnonaikojen vaihtelut ovat selkeät. Jokaisella vuodenajalla on oma voimansa. Ruska on syksyllä, talvella kaamos ja revontulet, kimaltavat hanget keväällä sekä valo ja yötön yö kesällä.

Lisätietoja Rovaniemestä löytyy internetistä www.rovaniemi.fi .■

Säännöt ja viittomakieli

Seppo Jurvanen

Kirjoitin yhdistyksen säännöistä edellisen kerran Tuntosarvessa ennen viime syyskokousta. Sain runsaasti palautetta. Sen voimakkuudesta päätin, että asia kiinnostaa. Säännöt siirtyivät syyskokouksesta kevätkokouksen 2001 päätettäviksi. Siksi käsittelen jälleen samaa aihetta.

Kevätkokouksessa käsitellään kahta eri sääntöehdotusta. Ne ovat hallituksen sääntöehdotus ja jäsenaloitteen sääntöehdotus, joka noudattelee sääntötyöryhmän hallitukselle tekemää ehdotusta. Nyt käsittelen uusia kohtia, joita ehdotuksiin on tullut syyskokouksen jälkeen. Tuntosarvessa 11/2000 vertailin ehdotuksia muilta osin.

Hallituksen sääntöehdotuksessa on vain yksi muutos viime syksyyn verrattuna. Siihen on lisätty kannatusjäsenet, jotka maksavat kannatusjäsenmaksun joka vuosi. Kannatusjäsen voi olla kuka tahansa, joka haluaa tukea kuurosokeita ja järjestön toimintaa taloudellisesti. Heillä ei ole äänivaltaa eikä läsnäolo-o-

keutta yhdistyksen kokouksissa. Kannatusyhdistyksemme Kuurosokeiden Tuki ry:n toiminta päättyi 1998, mutta kuurosokeiden tukemisesta kiinnostuneita henkilöitä on erityisesti eri ammattiryhmissä, vapaaehtoisissa ja omaisissa.

Jäsenaloitteen sääntöehdotuksessa uusi lisäys on viittomakielen ottaminen yhdeksi yhdistyksen virallisista kielistä. Ihmisten välinen kommunikaatio onnistuu vain kielen avulla. Yksi näistä kielistä on viittomakieli. Viittomakielen aseman parantaminen yhteiskunnassa ja yhdistyksessämme auttaa suuresti järjestömme sen eri päämäärien toteuttamisessa. Viittomakielen aseman parantamiseen on kuitenkin monia muitakin keinoja.

Ymmärrän, että viittomakielen asema on hyvin periaatteellinen viittomakieltä ensikielenään käyttäville. Ajatus on mielestäni harkinnan arvoinen. Mutta päätöstä ei kuitenkaan pidä tehdä ilman periaatteellista keskustelua. On otettava selvää, mitä vaikutuksia päätöksellä on käytännön eri näkökohdista. Näitä ovat:

- saadaanko virallistamisella jotain sellaista, mitä nyt ei vielä ole?
- miten virallistaminen vaikuttaa toimintaan?
- mitä se maksaisi?
- mistä saataisiin rahat?

On muistettava, että jos säännöissä on jokin määräys, sen rikkomisesta joutuu vastuuseen. Sääntöjä on noudatettava. Viittomakieli yhdeksi järjestön viralliseksi kieleksi velvoittaa myös toimimaan, että näin todella on.

Jäin miettimään, voidaanko nykyisissä olosuhteissa noudattaa tällaista sääntöpykälää. Taloudellisia resursseja esimerkiksi lisävideoiden tuottamiseen ei ole. Tällä hetkellä viittomakielisenä videona tulee mm. Tuntosarvi-lehti ja Jäsenkirje. Myös oppaita on tehty videoina. Asiasta pitäisi käydä kunnollinen periaatteellinen keskustelu ja pohtia, miten käytännössä toimitaan.

Taloudelliset varat pitäisi osoittaa toimintaan sekä antaa ohjeet, miten kielen virallisuutta käytännössä toteutetaan. Työntekijät tarvitsisivat koulutusta, ja heidän pitää pystyä myös pitämään yllä viittomakielen taitoa jatkuvasti. Eri yksiköissä tarvittaisiin tulkit takaamaan, että viittomakielinen palvelu toimii, vai toimiiko se jo? Kyse on siitä, miltä osin toimitaan jo, mikä on vaatimustaso ja milloin kaiken on toimittava.

Yhdistyksen hallitus on päättänyt, että järjestön tavoiteohjelmaa aletaan suunnitella. Tavoiteohjelman pohjana on jäsenistössä käytävä

arvokeskustelu, jossa pohditaan

- mitä arvoja tässä yhdistyksessä toteutetaan?
- mitä toimintaa tuotetaan ja kenelle?
- mihin mennessä tarvittavat uudistukset tehdään?
- mistä varat uudistuksille?

Arvokeskustelussa selvitetään esimerkiksi, mikä on haluttu viittomakielen asema yhdistyksessä. Sitten se otetaan tavoiteohjelmaan ja selvitetään keinot, aikataulut ja vaikutukset. Silloin harkitaan tarkkaan myös mahdollinen sääntöjen sanamuoto.

Tässä malliksi Kuurojen Liiton sääntöjen kielipykälä, joka on tarkka, lainmukainen ja samalla joustava.

1. Luku, pykälä 5

LIITON KIELI

Liiton kielinä ovat suomi, ruotsi ja suomalainen viittomakieli, rekisteröimis- ja pöytäkirjakielenä suomi. Tiedonannot esitetään tarpeen mukaan em. kielillä.

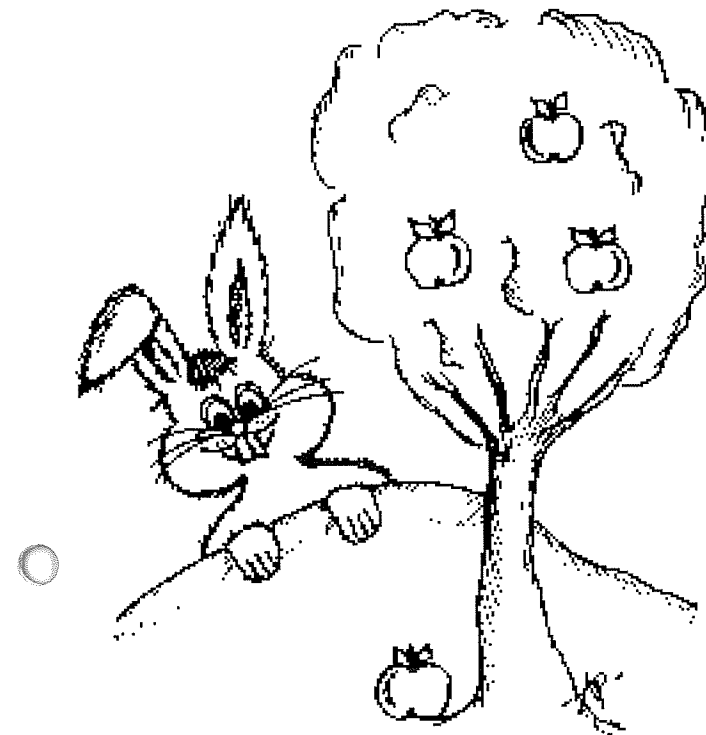
Kuten yllä kirjoittamastani näkyy suhtaudun myönteisesti siihen, että viittomakieli mainitaan tasaveroisena muiden kielten rinnalla järjestön säännöissä. Sitä ei kuitenkaan voida tehdä ennen kuin maininnan vaikutukset järjestön toiminnassa ja taloudessa on selvitetty ja ongelmakohdat ratkaistu. Se työ on jo alkamassa tavoiteohjelman muodossa. ■

Pupu ja omenapuu

Anja Lehtola

Viime syksynä kävin tyttären perheen luona Kannonkoskella. Ihmettelin kovasti, että siellä on valtavan iso tontti mutta ei yhtään omenapuita. Mietin sitä pitkään ja ajattelin, että olisi mukava jos lastenlapsilla olisi omia omenoita syötävänä. Sanoin sitten tyttärelleni Pirjolle, että eikö olisi mukava, että täällä olisi pari omenapuita. Pirjon ajatus pysähtyi aivan täysin, hän ei osannut pitkään aikaan sanoa mitään. Mietimme sitä asiaa pari päivää ja sitten sovimme, että minä ostan kaksi omenapuita ja Pirjo hakee ne sitten täältä Jyväskylästä. Hän kielsi lähettämästä niitä bussilla.

Ostin puut ja ilmoitin Pirjolle, että nyt ne voi tulla hakemaan. Heti seuraavana päivänä Pirjo tuli hakemaan ne. Hän vei ne kotiin ja ensimmäisen yön ne olivat eteisessä. Seuraavana päivänä Pirjo oli kaivanut yhden ison kuopan puuta varten mutta toista kuoppaa hän ei jaksanutkaan kaivaa. Hän pyysi miestänsä Marttia avuksi. Yhdessä he sitten olivat istuttaneet puut.

Muutama viikko näiden tapahtumien jälkeen minä näin unta. Illan hämärässä pupu tuli katsomaan omenapuita. Ihmettelin kovasti mistä pupu tiesi, että siellä on niitä. Seuraavana päivänä soitin pian Pirjolle ja sanoin, että puiden ympärillä olisi hyvä olla verkot, pupu saattaa tulla niitä katsomaan. Pirjo laittoi sellaiset nopeasti ja huomasi maan pinnalla pupun jälkiä.

Pupu jälleen unessa

Meni joulu ja meni talvi ja nyt maaliskuussa näin uudestaan unta. Hanget olivat vielä paksut ja hohtavat. Pupu hiipi uudestaan pihapiiriin. Se tarkisteli, onko muita "eläviä" liikkeellä. Piharakennuksen

ikkunoista ei näkynyt eläimiä, navetta oli tyhjä. Vieressä oli varasto, siellä näytti nukkuvan iso koira. Koira oli repinyt itselleen pehmikettä nukkumapaikkaansa karhuntaljasta. Koira näytti niin tyytyväiseltä elämänsä.

Pupun täytyi liikkua aivan hiljaa, että koira ei herää. Pupua harmitti, kun omenapuun ympärillä oli verkko. Metsät ja ojan varret ovat pajuja pullollaan ja syötävää pupulla kyllä riittää, mutta omenapuun kuori olisi niin hyvää. Se on pupulle vähän sama asia kuin meille ihmiselle karkit tai pääsiäismunat, sellaista herkkua. Ihmettelin unessa myös sitä, että pajunkissat ovat pehmeitä ja samanoloisia kuin pupu itse. Paju on niin lähellä pupua, ihme, että pupu ei tykkää siitä. Pupu ajatteli, että ehkä keväällä sitten kun hangen pinta laskee ja sulaa, ehkä sitten pääsisi hyppäämään verkon yli järsimään kuorta.

Olen kovasti ihmeteltyt, ilmoittiko pupu tosiaan tulostaan etukäteen unessa. Pirjo sanoi kyllä, että on aivan totta, että puiden ympärillä näkyy jälkiä. Omalla pöydällä on jo yksi maljakko täynnä pajunkissoja ja koristeena on erivärisiä untuvaisia höyheniä.

Mukavaa pääsiäistä! ■

Uusi aluesihtööri

Katri Pyykkö

Leena Rossinen on Joensuun aluesihtöerin sijaisena marraskuun loppuun 2001. Mikko Karinen on tällä hetkellä Humakissa projektipäällikkönä.

Leena on Hengitysliiton kuntoutusohjaaja Kaprakan kuntoutuspalvelukeskuksesta, Liperissä. Hengitysliitto on entinen Keuhkovammaliitto.

Leena halusi vaihtelua, uudenlaisia työtehtäviä, ja on nyt omasta toimestaan toimivapaalla. Hän halusi saada hiukan toisenlaista näkökulmaa. Mutta hän halusi myös, että hänen koulutuksestaan ja aikaisemmasta työkokemuksestaan on hyötyä. Hän ottaa avoimin mielin uudet työtehtävät vastaan. Hän arvostaa Mikon tekemää työtä, ja uskoo löytävänsä hyvät toimintatavat itsekin nopeasti.

Leena on nelissäkymmenissä. Hänellä on puolipitkät punaiset hiukset. Hän on 158 senttiä pitkä. Hän käyttää silmälaseja. Perusluonteeltaan hän on iloinen ja puhelias. Hän on käynyt vasta kaksi kertaa viittomakielen peruskurssin. ■

Kuulolaitteen apu!

Marita Autio

Näppärä pieni apuväline kuulolaitteen avuksi on Phonakin valmistaama MicroLINK. Kuulokojeeseen laitetaan pieni vastaanotin, noin 2 cm pitkä ja 1 cm leveä. Se on tosi kevyt ja siinä on katkaisija. Se käyttää kuulokojeen patteria. Sitten on akukäyttöinen mikrofoni. Kooltaan se on noin 12 senttiä pitkä ja 2 senttiä leveä. Se on kevyt. Sen voi laittaa pöytään, nauhalla kaulaan, tarra-kiinnityksellä rintapieleen, taskupidikkeellä tai kädessä. Käyttöominaisuuksia mikrofoniin on 3 vaihtoehtoa. 1. puhutaan suoraan edestä. 2. takaa ei tule häiritseviä ääniä, 3. myös ympärillä olevat äänet kuuluvat.

Se on verkkovirralla ladattava. Itseläni oli sellainen kokeiltavana. Se on tosi näppärä, pieni kokoinen kuljettaa mukana ja tyylikäs. Mukavasti on tähän mennessä osapuoli suhtautunut mikrofoniin käyttöön ja ollut ihmeissään että tällaisia on olemassa. Näitä vaihtoehtoja kannattaa kysyä. Itse kysyin kuulontutkijalta, kun joudun asioimaan henkilöiden kanssa, joiden ääni ei tahdo erottua. Ihmeiden aika ei ole ohi. ■

Terveystietopalvelu laajenee

Noin vuosi sitten Näkövammaisten kirjastossa, Celiassa, aloitti Terveystietopalvelu toimintansa. Nyt sen toiminta laajenee. Nyt itselle sopivaan muotoon muunnettavaksi voi lähettää muutakin kuin terveystietomateriaalia.

Kuka tahansa voi ottaa yhteyttä Terveystietopalveluun, ellei voi lukea normaalia mustavalkotekstiä. Palvelu muuntaa tekstit siihen muotoon kuin ne on pyydetty eli äänitteeksi, isotekstiksi, pisteille tai elektroniseksi, esimerkiksi viestiksi sähköpostiin. Muunnettavaksi käyvät kaikki lyhyehköt, korkeintaan 15 sivun tekstit, yhtä hyvin ruokaohjeet kuin jokin kiinnostava artikkelikin.

Palvelusta voi edelleen kysyä myös terveyteen liittyviä kysymyksiä. Niihin palvelu etsii vastauksen ja toimittaa sen asiakkaalle pyydettyssä muodossa. Kysymys voi käsitellä esimerkiksi sairauden hoitoa, ravitsemusta, liikuntaa tai jotakin muuta terveyttä koskevaa aihetta.

Kun tekstin lähettää postin kautta, pitää mainita aina, missä muodossa teksti halutaan takaisin. Lisäksi

pitää muistaa laittaa mukaan omat yhteystiedot. Alkuperäinen materiaali palautetaan aina asiakkaalle, vaikka kyseessä olisi sähköpostilla takaisin lähetettävä muuntotyö.

Palvelu ei maksa mitään. Tiedot käsitellään luottamuksellisina. Vastusten toimitusaika on muutama viikko, kiireellisissä tilanteissa nopeampikin.

Palvelu on kokeilu tämän vuoden loppuun. Jos kysyntää on, ainakin muuntopalvelua pyritään jatkamaan vielä senkin jälkeen.

Mieti, kuinka voisit palvelua hyödyntää ja ota yhteyttä!

Osoite on
Celia - Näkövammaisten kirjasto
Terveystietopalvelu
Mäkelänkatu 58-60
00510 Helsinki

puhelin 09-22952263
faksi 09-22952375
sähköposti Front Doorin välityksellä 1/6105 tai to: kenttään teksti Terveystietopalvelu tai Internetin kautta elina.kilpio@celialib.fi ■

Kolme kieltä, useita kommunikaatiotapoja

Katri Pyykkö

Vuosi 2001 on Euroopan kielten teemavuosi. Se on Euroopan unionin (EU) ja Euroopan neuvoston (EN) yhteishanke. Teemavuonna juhliitaan kielten moninaisuutta. Tavoitteena on rohkaista kielten opiskelua ja suojella ja rohkaista monikielisyyttä omissa yhteiskunnissa.

Suomen Kuurosokeat ry:n juhluvuoden teema on sopivasti ”Kommunikaatio – avain maailmaan”. Järjestömme on monikielinen. Se tarjoaa palveluita kolmella kielellä: suomeksi, viittomakielellä ja ruotsiksi. Mutta järjestömme kommunikaatiotavat ovat myös moninaiset. Suomen kieltä käytämme puhuttuna, viitottuna kuin myös erilaisten kirjoitustulkkauksen avulla. Viittomakieltä käytetään vapaassa tilassa ja kädestä käteen. Ruotsia käytetään samoilla tavoilla kuin suomeakin.

Tietoa kuurosokeille on tarjolla näillä kolmella kielellä. Tieto tarjotaan myös eri tiedonsaantitavoilla ja tarjonta vaihtelee kustannusten takia. Tuntosarvi, Kuurosokeiden Uutislehti ja Jäsenkirje julkaistaan neljällä

eri tiedonsaantitavalla suomeksi: mustavalkoisena isokirjoituksella, pisteversiona, puhuttuna hidasäänitteellä sekä vielä sähköpostilla tai luetus-ohjelmassa. Tuntosarvi ja Jäsenkirje julkaistaan myös hitaasti viitottuna videona. Monet järjestön oppaista, kuten Sosiaaliopas ja Tulkinkäyttäjän opas, on tehty videona. Tuntosarvi tehdään myös ruotsiksi mustavalkoisena ja sen saa myös sähköpostina.

Mustavalkoisia lehtiä saa noin 650 henkilöä, ääni- ja pistelehtiä lukee molempia noin 60 henkeä ja videon on tilannut noin 30 henkeä ja ruotsinkielisen saa noin 25 henkeä. Sähköpostiversion lukijoissa on paljon henkilöitä, jotka tilaavat lehden myös muulla itselleen sopivalla tavalla.

Kuulonäkövammamat muuttuvat ajan kuluessa. Jos tuntuu, että tarvitseekin toisen version lehdistä, voi asiasta kertoa aluesihteerille. Tilausta voi myös vaihtaa itse ottamalla yhteyttä keskustuomistoon. Lehdet ovat ilmaisia järjestön jäsenille ja asiakkaille. ■

Leikkeitä

Dialogi-lehdessä 2/2001 (sivut 4 – 7) käsitellään tulkkipalvelun ongelmia. Artikkelin perustuu Stakesin tulkkipalveluselvitykseen ja siinä on haastateltu tutkimuksen tekijöitä. **Päivi Topo** kertoo, että perusongelma on, että kuulovammaisten ja kuulonäkövammaisten tulkit katoavat työmarkkinoilta, vaikka heitä koulutetaankin periaatteessa tarpeeksi. **Marja-Liisa Heiskanen** kertoo kuntien tilastoissa tulkkipalvelu näyttää hyvältä, yleensä minimitalon palvelu myönnetään. Todellisuudessa asiakkaat eivät pysty käyttämään myönnettyjäkään tulkkitunteja, koska tulkkipalvelua ei ole saatavilla.

Lehdessä on haastateltu myös **Eila Särkimäkeä**. Hänellä on tulkkipäätös, 240 tuntia, ollut jo 10 vuotta. Eila kertoo, että alussa tunnit riittivät. Nykyään kun palvelua on oppinut käyttämään paremmin, pitää tarkasti miettiä, mihin tunnit riittävät. Eila kertoo, että tulkin käyttöön liittyy kynnys kuten minkä tahansa muunkin apuvälineen käyttöön. Aluksi hänestä tuntui, että hän ei ole itsenäinen tulkin kanssa, mutta nykyään hän ajattelee toisin. Joskus kui-

tenkin tuntuu siltä, että tulkin läsnäolo häiritsee yksityisyyttä. Eilan mielestä pitäisi kouluttaa myös tulkkeja, jotka ovat erikoistuneet kuurosokeiden tulkkaukseen. Kolmantena osana Dialogi-lehden jutussa oli asiaa puhevammaisten asiakkaiden tulkkipalvelusta. Puhevammaisen ei pitäisi kärsiä toimimattomasta tulkisuhteesta. Tampereella oman puheensa tulkkaukseen tarvitseville tulkkipäätöksiä on voimassa 24. Jjokainen näistä on tehty asiakkaan tarpeiden mukaan. Näin kertoo Tampereen kaupungin vammaispuvelun sosiaalityöntekijä **Leena Köykkä**.

Tampereen kirkkosanomissa nro 3/2001 **Vieno Hyttinen** kertoo sotaorpuudesta. ”Monilla sotaorvoilla oli elävä muisto isästään, ja se on eri asia kuin valokuvan kertoma, joka minulla on.” Valokuvas-takin Vienolla on enää muistikuva. Vieno osallistuu myös Kaatuneitten Omaisry:n virkistysleireille Marie-lundiin. Vieno miettii, kuinka kauan toiminta vielä jatkuu, kun sotaorvotkin alkavat olla eläkeiässä. ■

Kandee mennä kalaan!

Eri vammaisryhmien yhteinen Veneily- ja Kalastuskerho

teksti Matti Hokkanen

Kuvat Ulf Gustafsson

Olipa kerran, kauan sitten, vuonna 1986 vain muuan mies, sähköpyörätuoli, erittäin tekninen, pienehkö moottorivene ja tämän "ihmemiehen" muutama ystävä. Miehen kalastusystäväpiiri kasvoi ja keväällä 1998 perustettiin Vammaisten Veneily- ja Kalastuskerho ry. Kerho on tarkoitettu kaikille vammaisille. Yhdistyksellä on hallitus, jossa on viisi jäsentä. Kaksi kertaa vuodessa pidetään yhdistyksen kokous, jotka on

tarkoitettu kaikille jäsenille. Kokousten lisäksi on järjestetty pikkujouluja sekä muutamat rapujuhlat.

Tällä hetkellä yhdistyksessä on 25 jäsentä. Suurimmalla osalla heistä on jokin liikuntavamma, CP-vamma. Kalastuskerhoon voivat kuulua jäseninä myös vammaisen henkilökohtainen avustaja tai lähiomainen. Itse ole näkövammaisen ja kuulunut kerhoon kevästä 1999. Muita näkövammaisia jäseniä on kaksi muuta. Kalastuskerho on kaksikielinen, mutta suurin osa jäsenistä on tällä hetkellä suomenkielisiä. Kerho on valtakunnallinen, vaikka tällä hetkellä suurin osa jäsenistä on pääkaupunkiseudulta.

Yhdistyksessä harrastetaan pääasiasta kesäkalastusta virveleillä, veneillään ja jossain määrin pilkitään talvella. Kilpailutoimintaa ei ole. Kuten Ulf Gustafsson sanoo: "Meillä pääasia on, että kaikilla on kivaa tämän harrastuksen parissa."

Kerho käyttää veneilyssä kahta venettä. Tärkeämpi näistä on tuo alus-

sa mainittu tekninen pieni moottorivene. Siihen pääsee kätevästi myös sähköpyörätuolilla. Venettä ohjataan sähkömoottorin ja ohjaussauvan avulla. Ohjaussauvan avulla venettä voi ohjata myös täysin sokea henkilö. Kun sitä työnnetään eteenpäin, vauhti kiihtyy, taaksepäin, vauhti hiljenee, kun sitä työnnetään oikealle, vene kääntyy siihen suuntaan ja samoin vasemmalle. Ulf pystyy käsittelemään venettä suussa pidettävän pitkän puikon avulla. Sen avullahan hän käyttää myös tietokonetta. Veneessä ei ole penkkejä lainkaan, koska monella kerhon jäsenellä on pyörätuoli. Mutta se ei haittaa, sillä mukaan voidaan ottaa pienet muovituolit. Veneeseen mahtuu omistajan ja hänen avustajansa lisäksi 5 – 6 henkilöä kerrallaan.

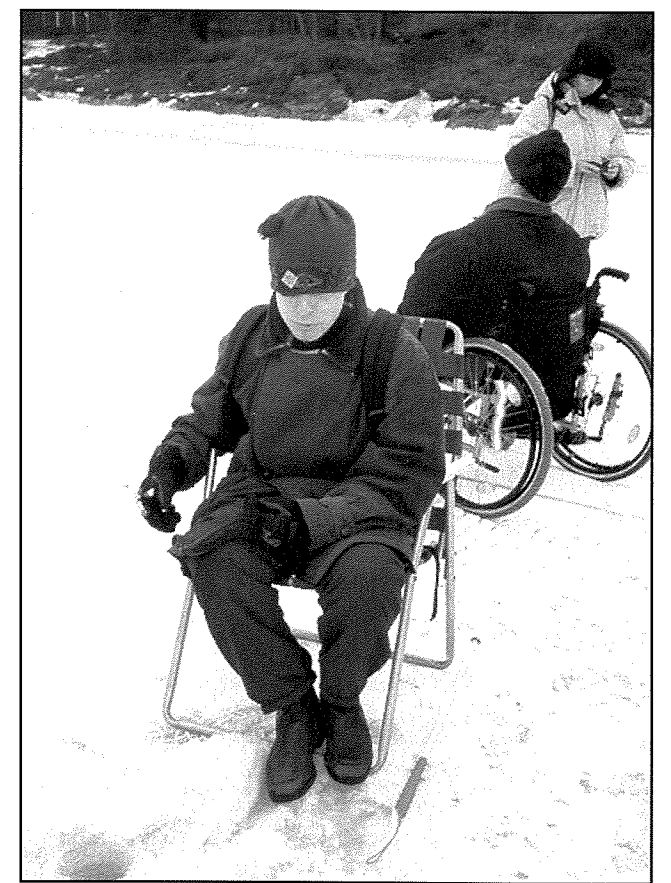
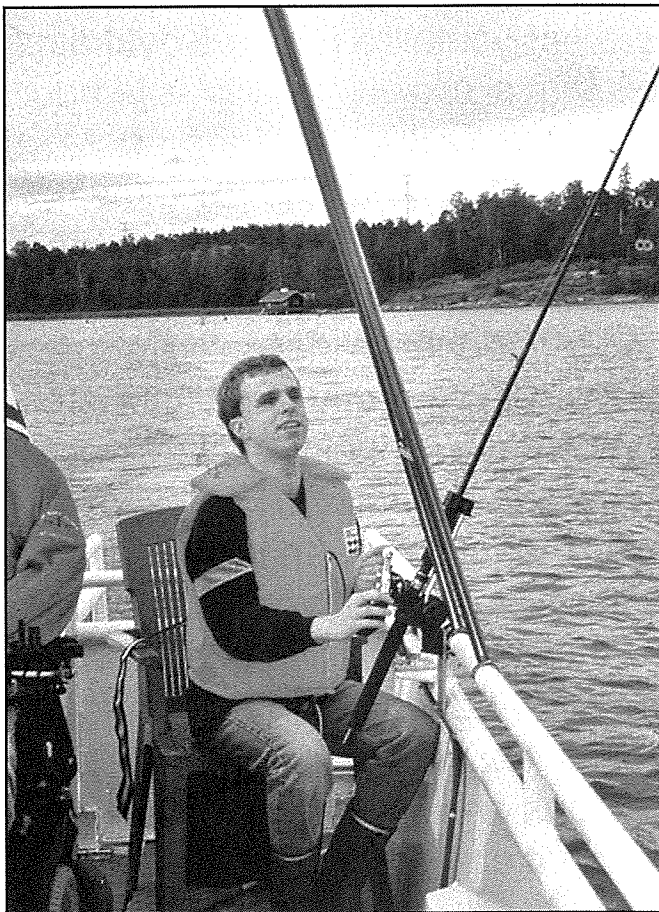
Toinen vene, jota on käytetty on Sipoon Kunnan omistama Sibbe -niminen vene. Se on vähän isompi dieselvene. Sitä kuljettaa Simalön saarella asuva perhe. Heidän tehtävä on myös valvoa Sipoon saariston asukkaiden etuja. Kerho pitikin maaliskuussa 2000 pilkkipäivän.

Kerhon toimintaa saa varat toimintaansa jäsenmaksuista, mutta toki tukea yritetään hakea myös muualta. Jäsenmaksu on 50 mk vuodessa. Siihen sisältyy molempien ve-

neiden käyttöoikeus, kalastuslupa. Muista kustannuksista sovitaan eri tapahtumien yhteydessä erikseen. Myös järjestöt voivat liittyä kerhon jäseniksi. Silloin jäsenmaksu on vuosittain 300 markkaa.

Lisätietoja yhdistyksestä saa puheenjohtaja Ulf Gustafssonilta, puh. (09) 496 446 tai sähköpostitse ulf.gustafsson@kolumbus.fi. Yhdistyksen omat Internet- kotisivut löytyvät osoitteella <http://www.handikappwebben.com/vene> ovat vielä keskeneräisiä, mutta osoitteesta kyllä ilmoitetaan sitten, kun ne ovat valmiit.

Olisi mukava saada toimintaan mukaan lisää näkövammaisia. ■

Justiina muistaa Hurmuri-Anttia

Hilkka Kasurinen

Antti Jäkälä kävi monet vuodet ahkerasti kuurosokeiden leirillä. Antti oli huumorimiehiä. Justiinalla oli aina vähän "vipinää" Antin kanssa. Halattiin ja vähän suukoteltiinkin ihan julkisesti kaikkien nähden. Hauskaa oli kaikilla aina, kun minä ja Antti oltiin yhdessä leirin ilopillereinä.

Lappeenrannassa olin kerran leirilä. Antilla oli kolmipyörä mukana. Antti antoi Justiinan harjoitella ja juoksi vierellä ja opetti Justiinaa ajamaan. Justiina sai idean tästä ja halusi kovasti samanlaista pyörää. Justiina kirjoitti Tuntosarveenkin tästä pyörästä.

Monissa juhlissa Antti halusi olla aina Justiinan pöytäkaverina. Maiselimme viiniä ja halimme välillä, pidimme hauskaa ja tanssimme vähän. Antti oli tosiaan hauska kaval-

jeeri. Hän nipisteli Justiinaa milloin mistäkin. Se oli rakkauden kaipuuta, Antin oma tapa ja Justiina hyväksyi sen. Antti oli mies, joka sai kaikki hyvälle tuulelle. Me naiset vasta Antista tykkäsimmekin. Hän piti meitä leikkimielellä kävelykepillään kurissa ja nuhteessa.

Ikävä on Anttia. Justiinaltakin kyyneleet tippuu tätä kirjoittaessa. Muistot jäävät monien mieliin elämään ja oppia antamaan. Antilla oli monet ahkerat toimet. Hän jaksoi uurastaa kaikessa ja olla mukana.

Antti oli mielenkiintoinen mies. Hän jää elämään meidän kaikkien muistiin. Muistan häntä rakkaudella. ■

Retki Kemin lumilinnaan

Pekka Jaakola

Kävin Kemin lumilinnassa retkellä torstaina 8. maalliskuuta. Meitä lähti aamulla noin viisikymmentä henkeä linja-autolla kohti pohjoista. Auton varsinainen lähtöpaikka oli Nivala. Minä hyppäsin kyytiin Ylivieskan linja-autoasemalta.

Toki me kävimme muuallakin kuin siellä lumilinnassa, mutta se oli pää-

kohde sillä matkalla. Oli se näin kuurosokeallekin melko moinen elämys. Siellä oli lähes kaikki tehty lumesta ja jäästä. Olihan siellä tietysti istuimien päällä lämmittäviä taljoja ja sitten siellä taisi olla seinävaatteita ripustettuna seinille.

Meillä oli opastettu kierros lumilinnassa. Kävimme lumilinnan hotellissa ja tutustuimme hotellihuoneisiin. Opas kertoi asioita siitä linnasta. Se hotelli on ollut melkoisen suosittu sinä aikana kun linna on ollut auki. Sehän ei voi olla auki kuin muutamana kuukauden ajan talvessa.

Opas kehui, että hyvin tarkenee, kun menee makuupussiin vällyjen alle. Olisi se melkoinen elämys nukkua siinä hotellihuoneessa niiden taljojen alla makuupussissa, olikohan se viiden asteen pakkasessa.

Sitten linnassa oli vihkiparien suosima pieni kappeli, jossa parit menivät naimisiin. Hyvin minäkin pärjäsinkin porukan mukana vaikka olinkin tietääkseni sen ainoa kuurosokea. Oli siellä muitakin näkövammaisia, mutta paljon oli ihan tavallisia näkeviä mukana ja ne näkevät opastivat meitä sokkoja ja avustivat muutenkin. Että sellainen oli se retki, koko päivä siinä meni aamulla lähdimme kotoa ennen puolta kahdeksaa ja illalla olin kotona ennen kahdeksaa. ■

Tärkeä ihmissuhde

Ritva Soininen

Parisuhde on yksi tärkeimpiä elämän perusasioita. Avioliitossa joutuu monien asioiden eteen, sama koskee kaikkia muitakin ihmissuhteita. Joutuu pyytelemään anteeksi ihan päivittäin, tavalla tai toisella hyvittääkseen päivän aikana tekemiään rikkeitä. Paljon jää sovittamatta, kun ei pysty pyytämään anteeksi. Asioista ei voi keskustella, koska toinen ei kuuntele.

- Istu ja kuuntele mitä minulla on sydämelläni!

- Ei ole aikaa, on oltava siellä ja siellä; aika jättää!

On kiire, työ kutsuu. Elämän kiireinen vauhti vie mukanaan tärkeämpänä kuin elämäntoveri, läheinen ihminen, jota pitäisi kuunnella, kunioittaa, jopa rakastaa aivan kuin silloin alkuaikoina, kaiken ollessa tuoretta ja ihanaa! Ongelmia kertyy huomaamatta, eikä niitä ehdi selvittää ajanpuutteen vuoksi.

Tilanne ryöstäytyy käsistä, kun TV:n katselu alkaa täsmällisesti samaan aikaan jokaisena iltana. Yritä siinä puhua toiselle, jolle tärkeämpiä ovat illan ohjelmat.

Katkeruus lisääntyy, kun pahaolo saa vallan, välinpitämättömyys koskee. Parisuhde on kuitenkin niin tärkeä asia, että sille pitäisi löytyä omaa aikaa. Pitäisi oppia kuuntelemaan. Siihen ei paljon aikaa kuuluisi, kun osataan järjestää. Tarvi- taan vain hyvää tahtoa siihen.

Siinä on eräs elämän suuri taito: osata lähestyä toista oikealla tavalla, oikealla hetkellä. Illan kuluessa mo- lemmat ovat liian väsyneitä kiirei- sen päivän jäljiltä: jäi paljon sano- matta tänäänkin? Eikä toinen ehdi liioin kuunnella: kenties huomenna? Ovi sulkeutuu, ehkä viikoksi tai ikui- suuden pitkäksi ajaksi.

Jää monia asioita painamaan miel- tä. Vuosien kuluessa niistä kerään- tyy vuoria, joiden huipulle on enää mahdoton kiivetä. Aika on mennyt menojaan: lähestymisen aika. Vie- raantumiselle otollinen aika on ken- ties alkanut

Entinen mieheni soitti vuosien jäl- keen avioerostamme, kerrankin sel- vinpäin.

-Kuule ystäväni ! Annatko anteeksi ne monet vuodet, jolloin rikoin si- nua vastaan jätin yksin ilta, illan jäl- keen ?

- Toki annan anteeksi, minäkin pyy-

dän anteeksi sinulta, kun en aina jaksanut ymmärtää sinua ?

- Pyydä anteeksi myöskin lapsilta; minulla lienee aika lopussa, enkä ehdi kenties heitä tapaamaan...on vatsasyöpä!

Kävin sairaalassa häntä tapaamas- sa. Siinä vuoteenvierellä sain vii- meisen tilaisuuden keskustella asi- oista, jotka vuosia sitten ovat jää- neet kiireen keskellä selvittämättä: eivät tuntuneet tärkeiltä.

Tuo ainutlaatuinen hetki, jolloin kaikki anteeksi oli annettu puolin ja toisin, jäi parhaammaksi muistoksi siitä avioliitosta.

Vaikka hän ei kuollut sillä sairaala- reissulla, emme kuitenkaan enää tavanneet toisiamme. Muistan, kuinka siunaustilaisuudessa katsoin ulos kappelin suuresta ikkunasta. Aurinko paistoi heinäkuuisella kirkka- udellaan... ikkunan takana lenteli valkea lintu, kaartuen välillä aivan ikkunaan. Kyyneleiltä kuivaillen, tunsin, että hän oli siinä linnun muo- dossa hyvästelemässä meitä.

Kuinka paljon onkaan tärkeitä ih- missuhteita, hyviä ystäviä meitä lä- hestymässä, mutta emme osaa keskustella, on paineita liikaa. Pi- täisi osata rakentaa niillä aineilla, jotka meillä juuri nyt on. Pitäisi osa- ta löytää oikeat päätökset tiettyihin

pyrkimyksiin yhteisen suuren raken- nelman aikaan saamiseksi, muuten rakennuksemme uhkaa sortua, ma- teriaali haurastuu osaamattomuut- tamme sitä käsitellä.

Olemme vihaisia toisillemme, kun emme osaa oikeaa asennetta löy- tää... emme taitoa, jolla ANTEEK- SI pyytää, jolla rakentaa! ■

● Juhlavuotta myös jäillä ja vesillä

Ossi Rajala

On tullut aika varoittaa pilkki-ihmi- siä ja muita jäällä liikkuja: Varokaa heikkoja jäitä. Jos tunnette oman vesialueenne riittävän hyvin, niin siellä on mukava liikkua. Mutta jos ette tunne, niin on parempi, että kuljette erittäin varovasti.

Muistuu mieleen monen vuoden ta- kaa, kun kirjoitin jutun Tuntosarvi- lehteen täällä Vääksyssä olevista heikoista alueista. Nyt olin vaimoni Irman kanssa pilkillä Päijänteellä. Menomatka sujui mukavasti moot- torikelkan latuja pitkin. Kun palasim- me takaisin tänne rantaan, niin vai- moni kulki moottorikelkan ladun ul- kopuolella ja minä sillä ladulla. Olimme juuri niillä alueilla, joista jos-

kus olen varoittanut ihmisiä. Yhtäk- kiä vaimoni putosi. Minä luulin, että hän liukastui ja kaatui, mutta hän huusi apua. Minä ojensin käteni sinne, missä hänen piti olla. Sain häntä olkapäistä kiinni ja revin ylös. Sitten mentiin autoon, joka oli mel- ko lähellä ja sitten kiireesti kotiin.

No, ei siinä mitään, olin onnellinen, kun tämän vakavampaa ei tapah- tunut. Mutta opetus monen vuoden takaa ja varoitukset ovat aina olleet mielessäni. Jo menomatalla ajat- telin, että nyt mennään sen vaaral- lisen alueen yli. Mutta moottorikel- kan jäljet osoittivat, ettei täällä mi- tään heikkoa ole.

Monella järvellä, missä on pohjasta pulppuvia lähteitä, jää jää koskaan vahvistu. Se on aina heikko. Koska vesi pulppuaa ylöspäin, se pitää jään jatkuvasti ohuena. Siksi pitäisi kaikkien jäällä liikkuvien ihmisten ottaa huomioon myös tällaiset olo- suhteet, ei vain puron tai joen tai ka- navan aiheuttamat vesipyörteet.

Näissä merkeissä toivotan kaikille Tuntosarven lukijoille ja muillekin ih- misille turvallista juhlavuotta. Toivon, että tämä kirjoitukseni antaa uskoa tulevaisuuteen. Emme huku jäillä, emme vesillä liikkuessamme talvella ja kesällä, jos noudatamme kaikkia turvaohjeita ja olemme varovaisia. ■